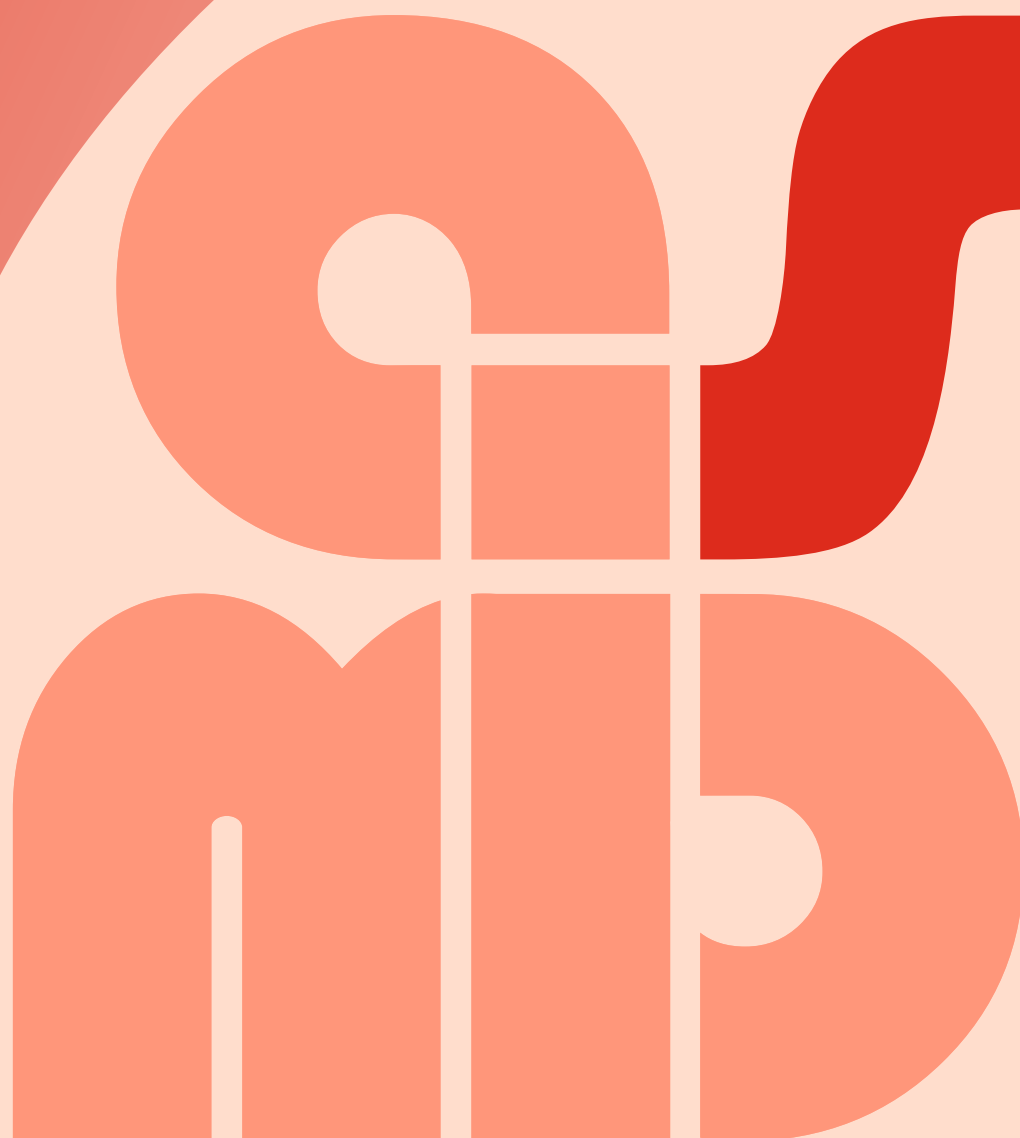

SCIENTIFIC LETTERS
OF ACADEMIC SOCIETY OF MICHAL BALUDANSKY

ISSN 1338-9432

8 $\frac{3}{2020}$

SCIENTIFIC LETTERS
OF ACADEMIC SOCIETY
OF MICHAL BALUDANSKY

ISSN 1338-9432

EDITORIAL OFFICE:

**Academic Society
of Michal Baludansky,**
Humenská 16,
040 11 Košice, Slovakia,
tel.: + 421 (0)903 275 823
e-mail: asmiba@asmiba.sk

EDITOR IN CHIEF:

▲ Ing. **Lenka DUBOVICKÁ**, PhD.,
Vice-president of Academic Society
of Michal Baludansky, Slovakia,
University of Central Europe of Skalica,
Slovakia

DEPUTY EDITORS IN CHIEF:

▲ Ing. **Peter TULEJA**, PhD.,
Technical University of Košice,
Slovakia
▲ Ing. **Michal VARCHOLA Jr.**, PhD.,
Technical University of Košice,
Slovakia

EDITORIAL ADVISORY BOARD:

▲ Dr.h.c.mult. prof. Ing. **Miroslav
BADIDA**, PhD., Technical University of
Košice, Slovakia
▲ Dr.h.c. prof. Dr. **Yuriy BOSHITSKIY**,
PhD., Kyiv University of Law of the
National Academy Sciences of Ukraine,
Ukraine
▲ Dr.h.c. associate prof. **Badri
GECHBAIA**, DrSc., Batumi Shota
Rustaveli State University, Georgia
▲ Dr.h.c. prof. **Ketevan GOLETIANI**,
DrSc., Batumi Navigation Teaching
University, Georgia
▲ prof. **Oleksandr NESTEROV**, DrSc.,
Ural Federal University of Ekaterinburg,
Russia
▲ prof. **Olha RUDENKO**, DrSc.,
Chernihiv National University of
Technology, Ukraine
▲ prof. Dr. **Oleg SINEOKIJ**, DrSc.,
Zaporizhzhya National University,
Ukraine
▲ Dr.h.c. Ing. **Heidy SCHWARCZOVÁ**,
PhD., University of Central Europe of
Skalica, Slovakia
▲ Academician of RAES **Vasil
SIMCHERA**, DrSc., Russian Academy
Economics Sciences, Russia
▲ Dr.h.c. prof.h.c. Ing. **Michal
VARCHOLA**, PhD., President of
Academic Society of Michal Baludansky,
Slovakia
▲ prof. **Tomasz WOŁOWIEC**, PhD.,
University of Information Technology and
Management in Rzeszow, Poland
▲ prof. **Nataliia ZAMKOVA**, DrSc.,
Vinnitsia Institute of Trade and Economics
of Kiev National University of Trade and
Economics, Ukraine

TO OUR READERS

This Journal, «**Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky**» has been conceived by the founders of Academic Society of Michal Baludansky as a printed platform for exchanging knowledge between university scholars and experts from different countries who take a been interest and activities of the outstanding scientist, educator and statesman Michal Baludansky.

The journal s published six times a year. The third issue of year 2020 is devoted to the Vinnitsia Institute of Trade and Economics of Kiev National University of Trade and Economics.

Шановний читачу,

пропонований журнал «**Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky**» задуманий засновниками Академічного співтовариства Михайла Балудянського як друкування видання з обміну знань між вченими і фахівцями університетів різних країн, що мають безпосереднє відношення до життя і діяльності видатного вченого, педагога і державного діяча Михайла Балудянського.

Журнал виходить шість разів на рік. У третій номер 2020 включені наукові роботи викладачів Вінницького торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету..

*Lenka Dubovicka,
editor*

- 90 Ivanytska Natalia, Ivanytska Nina, Nechyporenko Violetta**
ACADEMIC DISCOURSE STRATEGIES: INTEGRATED APPROACH
- 95 Kiziun Alla**
NATURAL AND SOCIO-ECONOMIC PRECONDITIONS FOR THE EMERGENCE OF EXTREME TOURISM IN THE WORLD AND UKRAINE
- 98 Kopchikova Inna, Pokynchereda Vitalii, Chernikova Irina**
CLASSIFICATION OF LOSSES OF GOODS IN THE DEVELOPMENT OF MODERN FORMATS OF TRADE
- 101 Kopniak Kateryna, Radzikhovska Larisa**
INTEGRATED AUTOMATED MANAGEMENT SYSTEM OF HIGHER EDUCATION INSTITUTION
- 104 Korzh Natalia**
CORPORATE FINANCIAL CAPITAL ARCHITECTURE
- 107 Kovalevska Tetiana, Matsera Olha**
MEANING TYPES VS EQUIVALENCE TYPES: RENDERING THE MEANING AND ACHIEVING EQUIVALENCE IN FRAMES OF CULTURAL TRANSLATION CONCEPT
- 111 Kovtun Eduard**
FORMATION FEATURES OF ADVERTISING CAMPAIGN AS A IMPLEMENTATION FACTOR OF EFFICIENT COMPANIES
- 114 Krupelnytska Irina, Kotseruba Natalia**
ORGANIZATION OF FINANCIAL CONTROL OF THE FORMATION AND USE OF ENTERPRISE PROFIT
- 117 Kulhanik Oksana**
STRUCTURAL ANALYSIS OF INTERNATIONAL ACTIVITIES IN BILATERAL COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE EUROPEAN UNION
- 120 Kuzmina Olena, Yaremko Svitlana**
INFORMATION TECHNOLOGIES IN PROJECT MANAGEMENT - A TOOL FOR EFFECTIVE COMPANY MANAGEMENT
- 123 Kytaichuk Tetiana, Otkalenko Olena, Bondar Tetyana**
FACILITIES OF MANAGEMENT OF MAIN TYPES OF CURRENT ASSETS
- 127 Leontovych Sergey, Radchenko Oksana**
BUDGETARY METHODS OF PRESERVING NATIONAL SECURITY IN THE CONDITIONS OF THE GLOBAL CRISIS
- 132 Lishchynska Lyudmyla, Dobrovolska Natalia**
MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES IN TOURISM
- 136 Lobacheva Iryna, Kudyrko Olena**
ANALYTICAL METHODS IN THE COMMODITY MANAGEMENT SYSTEM
- 138 Lysenko Oksana, Gyrych Sergii**
THE PROCESS OF PREPARING MEAT FOR THE PRODUCTION OF BEEF STEAK
- 142 Makohon Valentyna, Adamenko Iryna**
BUDGETARY POLICY PRIORITIES TO ENSURE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY
- 147 Marianovych Maryna**
FORMATION OF THE SYSTEM OF FINANCIAL SUPPORT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UKRAINE
- 151 Martynova Lilija, Slobodyska Oksana**
SOCIAL PROTECTION SYSTEM IN ENSURING THE DEVELOPMENT OF HUMAN POTENTIAL
- 156 Mazurkevych Iryna, Riabenka Maryna**
TRENDS OF GREEN TOURISM DEVELOPMENT IN THE WORLD
- 160 Melnichuk Oksana**
CREATIVE ECONOMY AS A STRATEGIC SECTOR EXPORT POTENTIAL

Мартінова Лілія, Слободиська Оксана

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Анотація

В статті досліджено значення соціального захисту населення у реалізації його людського потенціалу, а також складові соціальної політики у формуванні сприятливих умов для найповнішого розкриття здібностей людини, реалізації її можливостей, її самоактуалізації.

Обґрунтовано структуру системи соціального захисту населення у забезпеченні розвитку людського потенціалу, в межах якої виділені завдання державних соціальних стандартів у забезпеченні соціальної підтримки для збереження людського потенціалу населення.

Сформовано компонентну ієрархічну схему принципів соціальної політики, соціального захисту та надання соціальних послуг населенню та розглянуто моделі соціального захисту в Європейському Союзі, на основі чого визначено їх головні переваги у розвитку людського потенціалу.

Встановлено основні проблеми соціальної політики в Україні у контексті розвитку людського потенціалу та побудовано систему заходів соціальної політики у напрямі підвищення соціального захисту населення та конкурентоспроможності людського потенціалу.

Дії держави повинні бути спрямовані насамперед на підтримання щонайменше наперед визначеного соціального рівня та якості життя, соціального захисту малозабезпечених верств населення, їх соціальної безпеки у суспільстві. Зараз сучасне українське суспільство зіштовхується зі складною дилемою: з однієї сторони – посилюється якісна стандартизація гуманітарних сфер життєдіяльності індивідумів, в результаті чого на перший план соціальної політики виходять проблеми добробуту і рівності суб'єктів в соціально-економічних відносинах; з іншої – дедалі виразніше проявляється порушення принципів рівності і загострюється почуття збереження соціальної справедливості. Сучасна соціальна політика не має відтворювати зміст, який був характерним для політики минулого століття, коли головні її функції зводились до захисту найбільш уразливих груп населення. Не можна стверджувати, що захист від бідності втратив своє значення. Разом з тим, в процесі інноваційного розвитку утверджується новітня сутність соціальної політики, спрямована на забезпечення конкурентоспроможності людського потенціалу, що відповідає сутності соціальної держави і громадянського суспільства. Вона проявляється в подоланні нерівномірного розподілу благ на всіх рівнях і забезпеченні соціальної справедливості.

Ключові слова: соціальна політика, людський потенціал, принципи соціальної політики, соціальний захист, держава, соціальні гарантії.

Martynova Lilija, Slobodyska Oksana

SOCIAL PROTECTION SYSTEM IN ENSURING THE DEVELOPMENT OF HUMAN POTENTIAL

Annotation

The article analyzes the importance of social protection of population in the realization of its human potential, as well as components of social policy in the creation of favorable conditions for the fullest disclosure of human abilities, the realization of its capabilities, its self-actualization.

The structure of social protection of the population system in ensuring the development of human potential has been grounded in the article, within which the tasks of the state social standards in providing social support for the preservation of the human potential of the population are singled out.

A component hierarchical scheme of social policy principles, social protection and provision of social services to the population is formulated; models of social protection in the European Union are discussed, on the basis of which their main advantages in human potential development are determined.

The main problems of social policy in Ukraine in the context of human development have been identified in the article and the system of social policy measures has been built to increase the social protection of the population and the competitiveness of human potential.

The actions of the state should be aimed primarily at maintaining at least a predetermined social level and quality of life, social protection of the poor, their social security. Nowadays, modern Ukrainian society faces a dilemma: on the one hand, the qualitative standardization of humanitarian spheres of life of individuals is getting stronger, as a result of which the problems of welfare and equality of subjects in socio-economic relations come to the fore; on the other hand, the violation of the principles of equality is becoming more and more pronounced, and the sense of preserving social justice is becoming more acute. Modern social policy should not reproduce the content that was characteristic of the policy of the last century, when its main functions were to protect the most vulnerable groups. It cannot be said that protection against poverty has lost its significance. At the same time, in the process of innovative development the new essence of social policy is established, aimed at ensuring the competitiveness of human potential, which corresponds to the essence of the welfare state and civil society. It is manifested in overcoming the unequal distribution of benefits at all levels and ensuring social justice.

Keywords: social policy, human potential, principles of social policy, social protection, state, social guarantees.

1. Постановка проблеми

За сучасних умов в Україні і в усьому світі у зв'язку з реалізацією людиноцентричної концепції розвитку найбільш складними з усіх позицій визнаються питання соціалізації економіки, які за своєю суттю, з одного боку, визначають участь держави в підтримці соціальних стандартів життя населення, а з другого – розширення участі населення і підвищення рівня його активності в економічному та соціальному розвитку країни. Поряд з цим слід підкреслити важливість здатності держави обмежувати та нейтралізувати потенційно деструктивну в соціальному контексті природу ринку. Небезпідставним є твердження Р. Тітмаса, що «соціальна держава» утворюється тоді, «коли за всіма громадянами визнається право отримувати соціальні послуги, яких не може надати приватний сектор» [1]. Держава має залишатися центральною ланкою і визначати свій обов'язок у тому, щоб установлювати продиктовані політичною волею принципи і використовувати якнайширший інструментарій соціально-економічної політики так, щоб вільні рішення всіх підприємців вели до бажаного результату. Тоді суб'єкти господарювання і суспільного життя будуть сприймати рух до соціально орієнтованої економіки бажаним для них і відповідно реагувати. Із належним сприйняттям соціальної цінності держави і визнання домінантою її соціальної функції зазнають змін практично всі сторони господарської діяльності через реальне їх підпорядкування соціальній компоненті.

2. Виклад основного матеріалу дослідження

В різноманітних моделях соціальної держави триває вдосконалення як системи державного соціального захисту, так і системи самопомоги шляхом розподілу соціальних функцій і повноважень між державою з однієї сторони та громадськими структурами, бізнесом, людиною – з іншої. При цьому слід відзначити неперервно зростаючу участь в даному процесі і самої людини – вже не як пасивного об'єкта захисту, а у ролі активного учасника функціонування механізму самопомоги.

Ефективна система соціального захисту в умовах соціальної економіки включає дві складові частини:

- державну систему соціального захисту;
- недержавну систему соціального захисту, функціонування якої забезпечується діяльністю різноманітних громадських структур, бізнесу, індивідів, що здійснюють свою діяльність при вирішенні різноманітних соціальних проблем як на комерційній, так і не на комерційній основі.

Кожна з цих підсистем володіє визначеною самостійністю, однак ефективність системи соціального захисту в цілому визначається якістю правового забезпечення кожної із підсистем, що здійснюється державою.

Оскільки формування соціально захищеної людини є результатом двох процесів (безпека і соціальний захист) і властивих їм механізмів, то можна розглядати наступні характеристики соціально захищеної людини, по стану яких можна судити про рівень її соціального захисту:

1. Система соціальних гарантій життєдіяльності людини (життя, здоров'я, житло, освіта, майно тощо);
2. Механізм реалізації соціальних гарантій:

- правове забезпечення (його якість і стабільність);
- система соціальної допомоги, її ефективність;
- система соціального страхування, її ефективність;
- національна безпека, в тому числі соціальна;
- розвиток інститутів громадянського суспільства [4].

Порядок розподілу та перерозподілу створеного суспільством продукту задається через систему соціальних стандартів з вимогою відповідності соціальним гарантіям держави за умови наявності та дієвості механізмів її контролю.

Дотримання принципів соціального прогресу і розвитку покликані забезпечити досягнення таких цілей соціальної політики у сфері соціального захисту:

- надання всебічного соціального забезпечення і послуг соціальної опіки, створення і покращення системи соціального забезпечення і страхування для всіх осіб, які через хворобу, непрацездатність або похилий вік тимчасово або постійно не можуть заробляти на життя, з метою забезпечення належного рівня життя для таких осіб, їхніх сімей та утриманців;

- охорона прав матері й дитини;
- захист прав і забезпечення благополуччя дітей, осіб похилого віку, інвалідів;
- створення умов, за яких рівність можливостей має стати прерогативою як країн, так і окремих осіб усередині країни [5].

В цьому руслі необхідно розглянути комплексну систему принципів, за якими здійснюється соціальна політика держави, в межах якої забезпечується соціальний захист населення, що включає також надання соціальних послуг (Рис.1).

Для ефективної реалізації соціальної політики держави необхідними принципами є розробка обґрунтованих соціальних нормативів, відрахувань із державного бюджету на фінансування соціальної сфери; недопущення масового зубожіння населення, соціальних аномалій; розробка оптимальних комбінацій усіх видів ресурсів і напрямів їх використання; проведення індексації доходів, створення нових форм соціальної допомоги, розробка цільових комплексних програм соціального розвитку; надання усім громадянам основних соціальних гарантій; забезпечення пріоритетності соціальної сфери при розподілі додаткових бюджетних доходів.

Рис.1 Система соціального захисту в забезпеченні розвитку людського потенціалу

Вагомими принципами соціальної політики є забезпечення відчутних результатів на конкретних етапах соціально-економічного розвитку суспільства з використанням раціональних обсягів видатків, обмеження осіб, які соціально захищаються в суспільстві, особами, які позбавлені можливості самозабезпечення. За умов посилення процесів децентралізації принциповим є розширення кола соціальних проблем, що вирішуються місцевими органами виконавчої влади та місцевого самоврядування при пріоритетності державного підходу із одночасним висвітленням державними органами завдань збереження соціальної згуртованості суспільства; забезпечення державної підтримки підприємництва, зокрема середнього і малого бізнесу [2].

Необхідно підкреслити, що національні системи соціального захисту сформувались із врахуванням специфіки економічного і соціального розвитку країн. Проте, незважаючи на відмінності в шляхах розвитку і особливостях організації, якості і об'ємі послуг, а також методах фінансування, всі системи соціального захисту функціонують на основі єдиних принципів (Рис. 2):

Рис.2 Компонентна ієрархічна схема принципів соціальної політики, соціального захисту та надання соціальних послуг населенню

3. Висновки

Україна на сьогодні розбудовує національну систему соціальних послуг на основі визначених засад їх надання: сприяння особам, що перебувають у складних життєвих обставинах, які вони не в змозі подолати за допомогою наявних засобів і можливостей; створення умов для самостійного розв'язання життєвих проблем, що виникають; попередження виникнення складних життєвих обставин. Система надання соціальних послуг в Україні представлена мережею закладів соціального обслуговування різних категорій

населення, діяльність яких координують відповідні міністерства та відомства. Світова практика свідчить про необхідність упровадження державних стандартів надання послуг (які встановлюють мінімальний рівень обслуговування для кожного елемента служби забезпечення), призначених для всіх видів громадських послуг (у тому числі й для соціальних). Зокрема, серед європейських країн найбільше уваги стандартизації соціальних послуг приділяють у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії [3].

На розвиток соціальних послуг в Україні негативно впливає відсутність багатьох універсальних стандартів надання соціальних послуг для забезпечення рівних і єдиних вимог для всіх надавачів, незалежно від їх форми власності (на сьогодні існує лише 16 затверджених стандартів для окремих видів соціальних послуг). Сутність стандартизації соціальних послуг полягає у визначенні вимог до надання соціальних послуг, дотримання яких забезпечило б можливості повноцінного самостійного життя для одержувачів послуг як у своєму безпосередньому оточенні, так і у суспільстві загалом [3].

Список використаних джерел та літератури

- [1] Titmuss, R. (1967). *Welfare State and Welfare Society*. London, p. 15, 20, 22.
- [2] Балтачєєва, Н. А. Системна трансформація соціальної політики в Україні [Текст] : автореферат. д-р екон. наук, спец.: 08.00.07 - демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика / Балтачєєва Н. А. – Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2011. – 41 с.
- [3] Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: монографія / О.В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. – К., 2015. – 244 с.
- [4] Рощина И.В. Социально-защищённый человек как результат социальной политики в условиях постиндустриального общества // Вестник Том. гос. ун-та. 2006. № 292. С. 380-384.
- [5] Скуратівський В. А. Основи соціальної політики / В. А. Скуратівський, О. М. Палій, Лібанова Е. М. – К.: МАУП, 2002. – 200 с.

References

- [1] Titmuss, R. (1967). *Welfare State and Welfare Society*. London, p. 15, 20, 22.
- [2] Baltacheeva, N. A. *Systemna transformacija socialnoji polityky v Ukraini*. [Tekst] : avtoreferat. d-r. ekon. nauk, spec.: 08.00.07 – demohrafija, ekonomika praci, socialna ekonomika s polityka / Baltacheeva N. A. – Donetsk : Donetskyj nats. un-t, 2011. – 41 s.
- [3] Makarova O. V. *Socialna polityka v Ukraini: monohrafija* / O. V. Makarova; In-t demohrafiji ta socialnyh doslidzhen im. M. V. Ptukhy NAN Ukrainy. – K., 2015. – 244 s.
- [4] Roshchyna I. V. *Socjalno-zashchishchonnyj chelovek kak rezultat socyalnoj polityki v uslovijah postindustrialnogo obshchestva* / Vestnik Tom. gos. un-ta. 2006 № 292. S. 380-384.
- [5] Skurativskij V. A. *Osnovy socialnoji polityky* / V. A. Skurativskij, O. V. Palij, E. M. Libanova – K.: MAUP, 2002. – 200 s.

Lilija Martynova, Doctor of Economic Sciences, Associated Professor, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and Economics. 87 Soborna St., Vinnytsia, Ukraine, 21100. Associate Professor of modern European Languages Department, liliyama@ukr.net. In 1992 she graduated from M. Kotsiubynsky State Pedagogical University of Vinnitsa. The author of many scientific publications, among them: **1. Martynova L. Social mechanisms of human potential competitiveness enhancing** / L. Martynova // International journal of economics and society. – Vol. 2, Issue 8 (December 2016). – P. 110-113 Google Scholar, OCLC WoldCat, OAJL.net, Infobase Index, CiteSeer, **2. Martynova L.B. Problemy zabezpechennia konkurentospromozhnosti liudskoho kapitalu Ukrainy** (Problems of ensuring the competitiveness of Ukrainian human capital) / Martynova L. B. // Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo tekhnichnogo universytetu, 2017. - № 1 (79). – С. 157-160 Index Copernicus, DOAJ, Ulrichs Periodicals Directory, WorldCat, BASE, Google Scholar, RYNTs, **3. Martynova L., Chorna N. Vplyv demohrafichnykh i sotsialno-ekonomichnykh chynnykiv na pidvyshchennia konkurentospromozhnosti liudskoho potentsialu Ukrainy** (The effect of demographic and socio-economic factors on the rise of competitiveness of human potential of Ukraine)//Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. Kosice. 2018. Vol.6. Issue 1. P. 102–104 (obsiah osob. 0,25 um. druk. ark.).

Slobodyska Oksana, Ph.D., Associate Professor, Vinnytsia Trade Institute of Trade and Economics of KNTEU, Vinnitsa, Ukraine. Associate Professor of Psychology, Sociology and Law Chair. Kyiv National Pedagogical Dragomanov University, 1996 Pedagogy and Psychology. sloboda55@gmail.com. **1. Slobodyska O. A. A look at safety in the context of sociological research Ukrainian society** // Humanitarian Bulletin SHEE "Perejaslav-Khmelnytsky State Pedagogical University" - Volume IV (55): - K.: gnosis, 2014. - P.431-439.